

Esitelmätiivistelmä / Ossi Ojanen Äänimittausta 100 vuotta. Valittuja paloja tykistö- tiedustelusta meillä ja naapurissa

Esitelmätiivistelmä, kiltaveli Ossi Ojasen vuosikokousesitelmään, Tampereella 14.03.2015

Perinteisesti tykistön sota oli kaksintaistelua vastustajan tykistön kanssa suorasuuntausasemissa. Aseiden kantomatkan kasvaminen ja sota peitteisessä maastossa johtivat Japanin sodassa v. 1904 kokeiluihin, missä venäläinen tykkipatteri vedettiin kukkulan taakse piiloon suoralta tähystykseltä. Sieltä sen onnistui tuhota japanilaisten avoimella maalla oleva tykistö ilman omia tappioita. Tämä käynnisti yleisen kaaritulen käytön, mikä puolestaan johti tarpeeseen paikantaa näkymättömissä olevat vihollisen tuliasemat joko äänen tai suuliekin avulla.

Yksittäiset matemaatikot ja meteorologit olivat kehittäneet äänimittauksen ideoita jo 1800-luvulla, ja Japanin sodan jälkeen Venäjän armeijalle tehtiin ehdotus ryhtyä systemaattisesti kehittämään äänimittausta. Vanhoillinen johto ei ideasta juuri kiinnostunut sen paremmin kuin muuallakaan Euroopassa ennen kuin sota Suuri sota vuonna 1914 syttyi valtavine tykistökeskityksineen. Sotien välisenä aikana menetelmiä ja tekniikkaa kehitettiin edelleen ja Neuvostoliitolla oli siinä merkittävä osuus, mikä seikka ei ole yleisesti kovin hyvin tunnettua. Toisen maailmansodan aikana venäläisten äänimittaus muodosti saksalaiselle tykistölle todellisen uhkan aiheuttaen pahoja tappioita. Suomalaisten äänimittautiedustelu puolestaan oli maailmassa huippuluokkaa kalustollisista heikkouksistaan huolimatta.

Sotien jälkeen alan kehitys eri maissa on ollut vaihtelevaa. Digitaalitekniikan aikakauden alkaminen loi alkuinnostukseen, joka pian laimeni, kunnes tämän vuosituhaten aikana akustinen tiedustelu keksittiin uudelleen laajeten tykistön tiedustelusta koskemaan kaikkea taistelukentän äänimaisemaa. Uusista alueista voidaan mainita tarkka-ampujien paikantaminen, helikopterien suuntiminen ja tunnistaminen, ajoneuvoliikenteen seuraaminen eli uravalvonta maastossa, aisti-ilmavalvonnan tukeminen, vartiointi (ml. rajavalvonta), akustiset järjestelmät sensorifuusion osana, älykkäät miinat, ydinkoekiellon valvonta infraääniasemien verkolla jne.

Killan vuosikokouksessa on tarkoitus rajoitetussa ajassa paneutua satavuotisen historian muutamiin painopisteisiin. Valinnan kohteiksi ovat nousseet varhaisemman historian kulku venäläisen äänimittauksen perspektiivistä katsoen, suomalaisten toimintaan unohtamatta, sekä toisaalta tämän vuosituhannen uudet akustisen tiedustelun menetelmät ja tavoitteet, missä suomalaiset ovat tällä hetkellä pelkkiä sivustakatsojia.